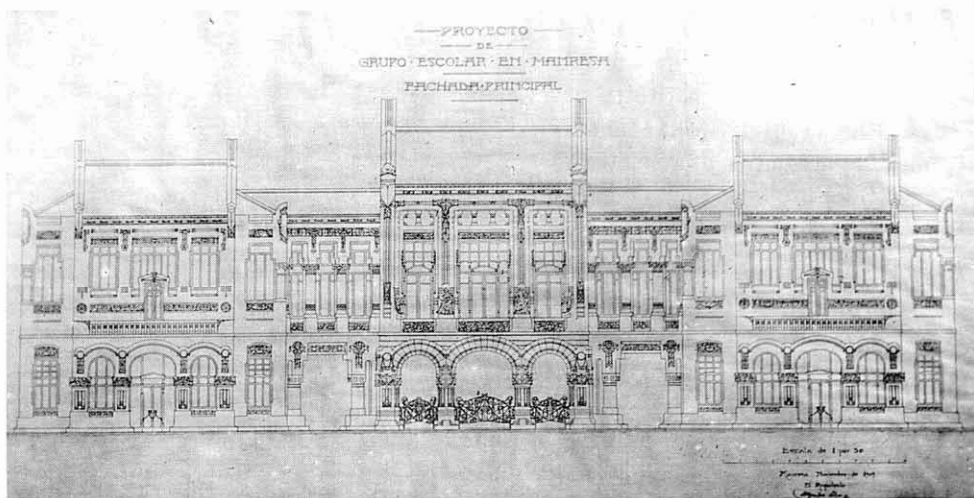

El llarg i dificultós procés que suposà la construcció del Grup Escolar, seu del que seria l'Institut "Lluís de Peguera"

Ignasi Bajona Oliveras

A començament d'octubre d'aquest any es compliran els 75 anys d'existència de l'actual Institut "Luís de Peguera", que s'instal·là des del primer moment a l'edifici que, en principi, s'havia construït per a Grup Escolar. Així que enguany el primer institut amb què comptà Manresa a partir de 1927 –exceptuant l'Institut Local de curta vida (1892-1899)– commemorarà el seu setanta cinquè aniversari. Amb aquest motiu creiem oportú recordar, tot seguit en aquest treball, els esculls que hagué de superar la construcció de l'edifici que permeté la creació del veterà centre docent d'ensenyament secundari.

Frontis d'un nou projecte del Grup Escolar signat per l'arquitecte Alexandre Soler i March. El novembre de 1909. (AHCM / Col·lecció de fotografies).

Com es sabut, les gestes manresanes en les batalles del Bruc durant la Guerra de la Independència mereixeren ésser reconegudes per les Corts de Cadis que, en un Decret de 9 de juliol de 1812, disposava que a Manresa:

"Cuando las circunstancias lo permitan se levantará en el lugar oportuno de dicha Ciudad, una pirámide que constantemente recuerde a la posteridad su conducta heroica en grado eminente".

Hagué de passar, però, un segle perquè l'any 1906, apropant-se el centenari de les batalles del Bruc, Manresa reclamés del Govern de Madrid, per mitjà de les gestions realitzades

pel diputat a Corts, el patrici manresà Leonci Soler i March, el compliment del que havien decretat les Corts de Cadis. I la resposta obtinguda fou que l'Ajuntament presentés el projecte que desitjava portar a terme per perpetuar els fets heroics del Bruc. Així doncs, la Corporació municipal, presidida per l'alcalde Pere Armengou i Manso, conjuntament amb els diputats a Corts i de la Província, i les forces vives de la ciutat, acordaren fixar en unes 150.000 pessetes la quantitat que caldria invertir en l'erecció d'una piràmide, la construcció de la qual es demanava al President del Consell de Ministres, la qual s'hauria de posar a subhasta, alhora que es proposava

com a lloc més apropiat per l'emplaçament del monument commemoratiu el Passeig del Parc, darrere la Seu¹.

Un any més tard, però, l'Ajuntament, presidit pel mateix alcalde Armengou, enviava a Madrid els plànols del projecte d'un Grup Escolar en substitució de la piràmide commemorativa, al mateix temps que es sol·licitava la subvenció promesa pel Govern de Madrid, d'acord amb un R. Decret de 28 d'abril de 1905². I és que entremig de les dues dades esmentades, s'havia fet saber als municipis –que com el de Manresa eren mereixedors de perpetuar les seves actuacions heroiques durant la Guerra de la Independència– que els monuments acordats per les Corts de Cadis fossin substituïts per grups escolars. Així Manresa s'havia afanyat a presentar un primer projecte, amb el corresponent pressupost, d'un Grup Escolar; aquest projecte que havia signat l'arquitecte Alexandre Soler i March, el mes de juny de 1907³.

No obstant, no fou sinó gràcies, una vegada més, a les gestions portades a terme des de Madrid per Leonci Soler i March que es pogueren vèncer les dificultats que sorgiren per tirar endavant el propòsit de poder comptar amb un Grup Escolar⁴. Només així s'aconseguí que el ministeri d'Instrucció Pública acceptés el projecte de construcció d'un edifici escolar en substitució del monument commemoratiu, i que l'Estat estigués disposat a atorgar una subvenció, sempre que el Municipi contribuís, fins on li fos possible, a les despeses de la seva construcció⁵.

En el curs de la mateixa sessió consistorial en què es donava a conèixer les disponibilitats expressades per Madrid, la comissió local d'Hisenda presentava

“a la deliberación del Ayuntamiento el referido proyecto de presupuesto extraordinario para garantizar ante el Gobierno la participación de Manresa en la construcción del Monumento –és a dir, del Grup Escolar–, cuyo presu-

Col·locació de la primera pedra de l'edifici del Grup Escolar el 7 de juny de 1908. Com hom pot observar, l'acte no tingué pas lloc on realment s'aixecà el futur edifici. (Arxiu J. Pons Agulló).

puesto en líneas generales se desarrolla en la forma siguiente: Ingresos = Reparto de arbitrios extraordinarios sobre la propiedad territorial e industrial durante los años 1909 y 1910 = ptas. 102.830,68. Subvención que se interesa del Estado = Pesetas 231.204,84. Total de ingresos = 334.035,52 ptas. Gastos = Coste del solar, pesetas 50.000. Construcción del edificio = 264.035,52 ptas. Mobiliario y material de enseñanza, pesetas 20.000. Total de gastos 334.035,52 pesetas”⁶.

Hom pot advertir en aquest pressupost com els ingressos previstos provindrien de dues fonts distintes: una com a producte de la recaptació d'arbitris municipals extraordinaris, “a cuyo efecto –hom pot llegir més endavant en la corresponent acta– habían sido consultadas las Cámaras de Comercio y Agricultura y demás centros de carácter económico, no dudando que merecerá la aprobación de la Junta Municipal, genuina representación de todas las clases contributivas de Manresa”⁷.

Però aquesta recaptació d'arbitris no serà després suficient per afrontar –com podrà veure's més endavant–

noves despeses en la construcció del Grup Escolar, i caldrà sol·licitar una perllongació, per dos anys més, dels arbitris extraordinaris, solució que l'Ajuntament no aconseguí que fos acceptada⁸. L'altra font d'ingressos, la subvenció estatal estimada en el pressupost presentat per la comissió d'Hisenda, resultà molt superior a la que realment –com hom podrà comprovar– concedí el ministeri d'Instrucció Pública, atenent únicament a les despeses de construcció de l'edifici, fet que també contribuirà als successius dèficits que ocasionaren les obres del Grup Escolar, de forma que l'Ajuntament, després d'haver-se iniciat les obres, hagué de recórrer a presentar un pressupost addicional per a l'acabament de l'edifici⁹.

Seguint de nou el curs dels esdeveniments, un mes després de celebrada l'esmentada sessió consistorial en què es donava a conèixer el pressupost inicial, concretament el 22 de maig de 1908, en vigílies de celebrar-se a la ciutat les festes commemoratives del centenari de les batalles del Bruc, el ministre d'Instrucció Pública dictava un R. Decret pel qual l'Estat concedia ajuts per a la construcció de grups escolars, d'acord amb un ja esmentat R. Decret anterior de 25 d'abril de 1905. I només uns dies més tard, el 2 de juny, i com a complement del citat decret ministerial, apareixia una R. Ordre del ministre Rodríguez San Pedro, que concedia a l'Ajuntament de Manresa la subvenció de 152.768,87 pessetes, que resultava ésser el 60% de les obres pressupostades per a la construcció del Grup Escolar aprovat pel Govern¹⁰; obres que –com es veurà després– no foren subhastades i adjudicades fins un any després.

Mentrestant, a la ciutat s'havien anat preparant els actes commemoratius de les batalles del Bruc, i s'havien cursat invitacions al monarca, a la família reial i als ministres del Govern, en particular al ministre d'Instrucció Pública, Rodríguez San Pedro, el qual delegà la seva presència en el sotsecre-

tari César Silió, per presidir l'acte de la col·locació de la primera pedra del Grup Escolar¹¹, que tingué lloc el dia 7 de juny sota un simbòlic arc aixecat al començament del segon tram del Passeig, davant de la fàbrica Lluvià¹².

La ubicació, però, de la primera pedra del Grup Escolar al Passeig no significava pas que el lloc fos exactament l'escollit definitivament per aixecar-hi el nou edifici, ja que, segons sembla, no s'havia determinat encara el seu emplaçament definitiu i menys procedit a l'adquisició dels corresponents terrenys; *gestió que no es plantejà fins mitjan de setembre del mateix 1908*¹³.

Cal afegir, per altra banda, que, amb anterioritat a la col·locació de la primera pedra, s'havia encarregat als arquitectes Ignasi Oms i Ponsa, Alexandre Soler i March i Josep Coll i Villalera, un dictamen sobre el lloc més adequat per aixecar-hi el Grup Escolar, i que aquests arquitectes havien escollit en primer lloc un terreny enclavat entre els carrers Saclosa, Carrió i el Tramvia de Berga; emplaçament sobre el qual se'n conserva un plànol del perímetre del solar que hauria ocupat l'edifici escolar, signat per l'arquitecte Soler i March¹⁴. I en segon lloc, "el solar a mà dreta de la perllongació del Passeig de Pere III, sota la pendent del Castell de Puigterrà". Davant d'algunes dificultats sorgides per a l'adquisició del primer terreny, s'havia acordat emplaçar el Grup Escolar en el segon lloc escollit, és a dir, en front de la plaça que aleshores portava el nom de Victòria Eugènia¹⁵.

Tot i haver-se donat el primer pas amb la col·locació de la primera pedra del nou edifici escolar, les obres no s'iniciaren fins ben passat un any llarg, i precisament a causa d'aquest retard l'Ajuntament havia hagut de sol·licitar de Madrid, en dues successives ocasions —el desembre de l'any 1908 i el maig de 1909— una pròrroga per no

Visita a les obres del Grup Escolar, l'any 1911. (AHCM / Col·lecció de fotografies).

perdre el dret a la subvenció atorgada pel ministeri d'Instrucció Pública¹⁶.

No fou fins cap a mitjan de juliol de 1909 que en el consistori municipal, presidit pel nou alcalde Joaquim Gomis i Cornet, es plantejà estipular el plec de condicions econòmiques, al qual s'havia de sotmetre la subhasta de les obres de construcció del Grup Escolar¹⁷, subhasta que, finalment, tingué lloc simultàniament a Manresa i a Madrid, el 18 d'octubre del mateix 1909, i l'adjudicació definitiva, el 8 de novembre, a favor del constructor Manuel Oromí Ramoneda, de Barcelona, per la quantitat de 254.614,78 pessetes¹⁸.

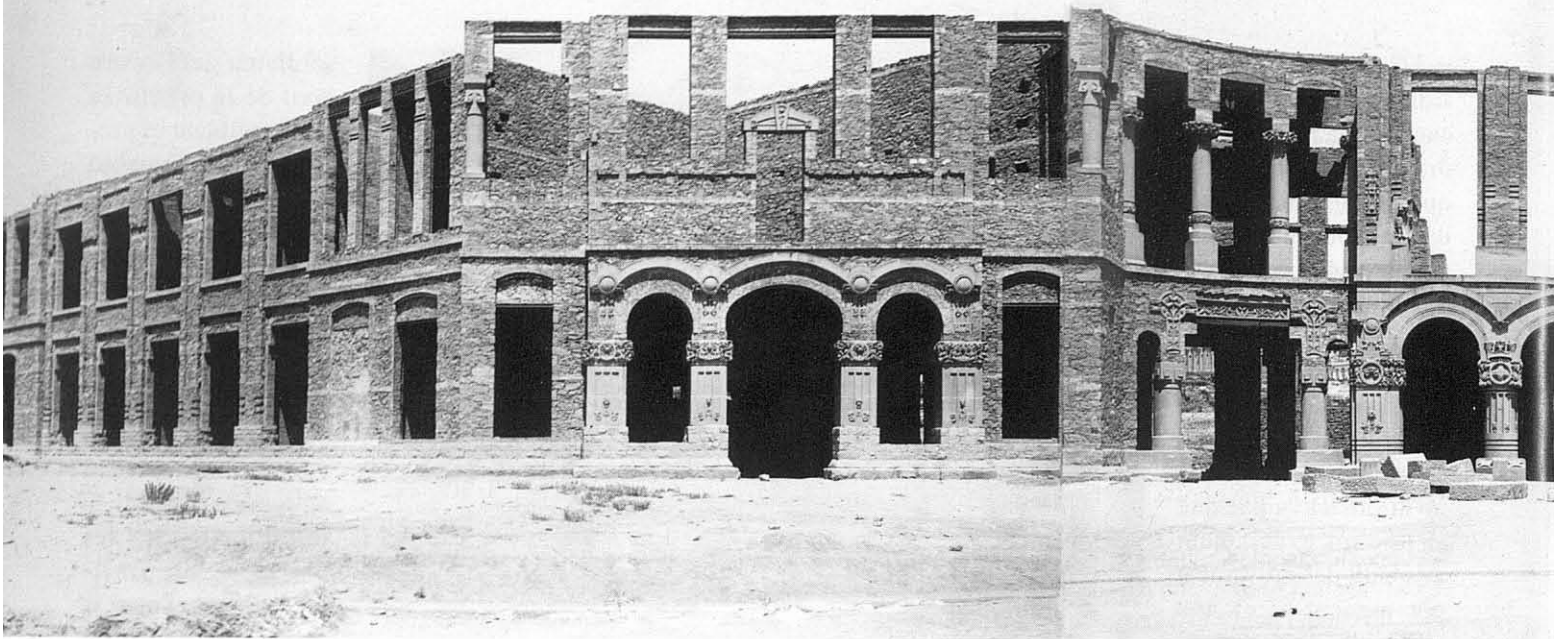
Poc després d'iniciades les obres començaren a aparèixer nous entrebancs, ja que a començaments de l'any 1910 el contractista s'adreçava a l'Ajuntament, presidit ara per Maurici Fius i Palà, per comunicar-li que, de no poder disposar de tots els terrenys per prosseguir les obres del Grup Escolar, es veuria en la necessitat de paralitzar-les i, fins i tot, de demanar la rescissió del contracte¹⁹.

No és difícil suposar que abans de treure a subhasta la construcció del Grup Escolar no s'havien portat a terme, per part del Municipi, les adquisicions i expropiacions corresponents als terrenys afectats pel nou edifici. Aquesta manca de previsió, al mateix temps que obligà l'Ajuntament a

sol·licitar del Govern civil de la província poder agilitzar el procés d'expropiació d'alguns terrenys encara no disponibles per tirar endavant les obres, feia palès també els temors que planaven sobre la ciutat i el consistori municipal de no rebre la subvenció ministerial atorgada a causa de la interrupció de les obres, si bé, finalment, s'aconseguí la rehabilitació de la subvenció concedida gràcies, en aquesta ocasió, als bons oficis del diputat a Corts pel

districte, Lluís Vila i Miralles²⁰.

Amb tot, segueixen les dificultats, sobretot econòmiques, per tirar endavant les obres del Grup Escolar. En primer lloc, a causa de les despeses extraordinàries ocasionades pels fonaments de l'edifici, ja que llandant els terrenys sobre els quals es construïa l'obra, discorria la llera del torrent anomenat de Predicadors; motiu que obligà a aprofundir de forma considerable els fonaments, sobretot de l'ala esquerra de l'edifici. Per fer front a l'augment considerable dels costos que això suposà, l'Ajuntament, presidit pel mateix Fius i Palà, aprovà en principi un pressupost extraordinari xifrat exactament en 125.961 pessetes, de les quals la part dels ingressos a recaptar per part del Municipi procedien de prorrogar, durant els anys 1911 i 1912, el cobrament d'impostos voluntaris sobre la contribució²¹. L'altra part es pensava obtenir de Madrid. Però aquest acord provisional del consistori municipal fou immediatament recorregut per comerciants i industrials, de forma que l'Ajuntament hagué de desistir en el seu propòsit, i acordà deixar sense efecte el pressupost extraordinari en principi acordat²². D'altra banda, el Municipi es veuria privat de rebre del ministeri d'Instrucció Pública la part de subvenció atorgada corresponent al següent any 1912, que havia sol·licitat

Estat en què quedaren paralitzades les obres de construcció de Grup Escolar a mitjan de 1912. (AHCM / Col·lecció de fotografies).

que li fos lliurada a la bestreta²³. Davant d'aquesta apressant situació no li quedà més remei a l'Ajuntament que sol·licitar en dues ocasions, el mateix any 1911 i després l'any següent, noves aportacions que, segons sembla, no foren pas concedides²⁴.

A través de la documentació municipal conservada es desprèn que a mitjan de 1912 quedaven paralitzades les obres del Grup Escolar i, fins i tot, s'arribà a plantejar en el si del consistori municipal, presidit per l'alcalde Francesc Llatjós i Perramon, la devolució a l'adjudicatari de les obres de la part de la fiança dipositada en signar la contracta l'any 1909, a causa de les quantitats que se li devien²⁵; devolució que no es portà a terme i sí, en canvi, es demanà amb insistència que es requerís al contractista a continuar les obres, i en particular a construir la teulada de l'edifici abans no s'iniciessin els primers freds d'aquell mateix any²⁶.

Una vegada més, Leonci Soler i March, aleshores senador, intervingué a favor de la continuïtat de les obres del Grup Escolar a través d'una esmena presentada on sol·licitava la inclusió, en el pressupost de liquidació del ministeri d'Instrucció Pública que s'estava discutint a les Corts, d'una partida d'unes 56.000 pessetes, import que suposava el 60% de l'augment to-

tal en el cost de les obres de fonamentació de l'edifici escolar respecte al pressupost inicial²⁷.

Per si totes aquestes dificultats per acabar el Grup Escolar fossin encara poques, en el si del propi consistori municipal, presidit pel mateix alcalde Llatjós, s'inicià, entre els membres dels diferents partits polítics, una polèmica sobre si totes les quantitats que s'havien recaptat durant l'últim any, destinades a les despeses de la construcció de l'edifici escolar, s'hi havien dedicat íntegrament, o bé s'havien ingressat, junt amb altres partides, en la caixa municipal per atendre altres despeses²⁸.

El cas és que les obres seguien paralitzades, tot i les converses mantingudes, a mitjan de 1915, entre l'alcalde Fius i Palà i el contractista Manuel Oromí, per desencallar el problema econòmic derivat de la manca de recursos en el pressupost ordinari municipal, al mateix temps que continuaven en el si del consistori les discussions sobre les vertaderes causes de la manca de recursos per tirar endavant la construcció del Grup Escolar²⁹.

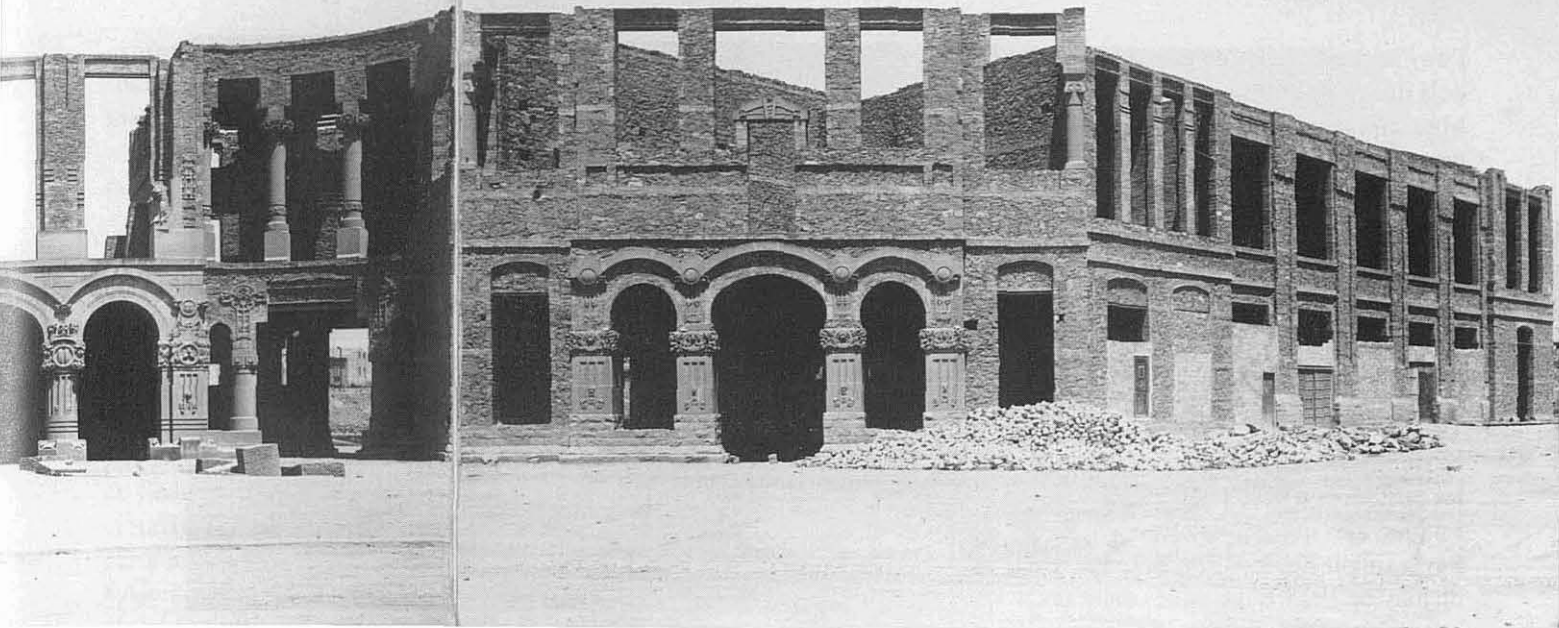
En realitat es dirimia un seguit de raons per justificar, en el fons, una actitud poc ferma per continuar i acabar d'una vegada l'edifici escolar, si bé també caldria tenir en compte que s'havia volgut construir un edifici de

tal magnitud que excedia amb escreix l'obra inicialment projectada. I així ho manifestava més tard Fius i Palà quan ja no era alcalde, sinó en l'oposició enfront de l'alcalde Josep Coll i Roca, que havia excedit per primera vegada a la presidència a mitjan de 1916³⁰.

Com que passaven els anys sense perspectives que les obres del Grup Escolar s'emprenguessin de nou, el juny de 1920 el contractista Oromí s'adreçava a l'Ajuntament sol·licitant la rescissió de la contracta, atès que encara se li endeutaven les liquidacions d'obra realitzada durant els anys 1911 i 1912³¹; qüestió aquesta que derivà després en un llarg contenciós.

D'altra banda, seguien, una vegada més, les gestions destinades a obtenir subvencions per part del ministeri d'Instrucció Pública. En aquest sentit, el diputat a Corts pel districte, Josep Creixell i Iglesias, s'adreçava, a començaments de l'any 1921, a l'alcalde Joan Espinalt i Oller perquè l'Ajuntament novament i de forma immediata, sol·licités una nova subvenció aco-llint-se a un R. Decret de 29 de novembre de 1920³².

Com a conseqüència d'aquesta nova oportunitat, es demanava també a l'arquitecte director del Grup Escolar que elaborés un pressupost de les obres que faltaven per acabar l'edifici³³. També, pel que es pot seguir a

través de la documentació municipal, a partir d'aquests moments sembla ser que s'acceleren els tràmits per aconseguir finalment la terminació de l'obra. No sols se sol·licita per part de l'Ajuntament –presidit encara per Joan Espinal i després, a partir del 1921, per Coll i Roca novament– al ministeri una ampliació de la subvenció atorgada en el seu dia, sinó que s'encarrega a la comissió local d'Hisenda, d'acord amb la comissió d'Instrucció Pública, que, en el cas d'obtenir-se la subvenció ministerial, estudiés els mitjans pels quals es podia aconseguir l'import de les obres que faltaven per acabar l'edifici escolar. Àdhuc s'arribà després a demanar del ministeri d'Hisenda autorització per imposar un recàrrec del 10% sobre la contribució urbana per destinar-lo a les obres del Grup Escolar³⁴; autorització que després de passar per diferents instàncies ministerials, no fou concedida³⁵.

Arribat l'any 1923 i essent nou alcalde Ignasi Suaña i Esteve, es planteja en el si del consistori municipal la conveniència d'iniciar els treballs necessaris preparatoris per convocar una nova subhasta de les obres per tal d'acabar d'una vegada per totes l'edifici escolar, subhasta que no es portarà a terme fins dos anys més tard. Però en el curs de la mateixa sessió consistorial es considerarà procedir al nomena-

ment d'una Junta Autònoma que tingués cura de les obres del Grup Escolar una vegada que es formalitzés el conveni de transacció amb la Companyia Anònima Manresana d'Electricitat, la C.A.M.E.³⁶; conveni que es portà a terme el 30 de juny del mateix 1923.

Amb la implantació de la dictadura del general Primo de Rivera el 13 de setembre, es produí tot seguit, a través d'un R. Decret del dia 30 del mateix mes, la destitució de tots els alcaldes elegits per votació, que foren substituïts per altres de designació directa. En el cas de Manresa es nomenà el metge Miquel Firmat i Padró, durant el mandat del qual es gestionà la col·locació de 400 Títols del Deute, cedits a l'Ajuntament per la C.A.M.E. amb la finalitat de dedicar el seu import de 300.000 pessetes a l'acabament del Grup Escolar i al pont de la Reforma³⁷, però fins a l'agost de 1925 –com també es veurà– no es posaren en marxa les obres.

Entremig de tot aquest període en què la construcció de l'edifici escolar estava interrompuda, des del si del consistori municipal es formulen successives propostes a favor de gestionar la creació a la ciutat d'un Institut de 2a. Ensenyança³⁸, fins al punt que a finals de 1924, en el curs d'una sessió extraordinària, s'aprovava un dicta-

men de la comissió de Governació, pel qual es proposava facultar a l'alcalde Ricard Cuscó i Almirall, "*para elevar atenta instancia al Ministerio de Instrucción Pública y Bellas Artes solicitando la creación en esta ciudad de un Instituto General y Técnico para la difusión de la 2a. Enseñanza*"³⁹.

Al mateix temps s'havia produït i es produí tot seguit una sèrie d'esdeveniments entorn a les obres paralitzades del Grup Escolar. En primer lloc, l'Ajuntament, el 17 de juny de 1924, havia declarat rescindida la contracta, amb pèrdua de la fiança corresponent, per a la construcció del Grup Escolar, convinguda entre el Municipi i Manuel Oromí, per no haver acabat aquest l'obra en el termini de dos anys establert en l'escriptura, i tampoc no haver reanudat les obres dins els quinze dies que se li havien concedit per acord de la sessió de 3 de maig⁴⁰.

Mig any més tard, el mes de novembre, també en una sessió plenària del consistori s'acordava treure novament a pública subhasta no sols el conjunt de les obres que faltaven per finalitzar l'edifici escolar, sinó també les obres de reparació dels desperfectes ocasionats per l'abandó de què havia estat objecte la part ja construïda, per un pressupost total de 443.381,15 pessetes⁴¹. Endemés, en una sessió posterior també plenària de mitjan de

l'any següent, a més de fixar l'import dels danys i perjudicis ocasionats al Municipi per l'abandó de l'obra per part del contractista Oromí, per un total d'unes 260.000 pessetes, se'l declarava responsable del pagament d'aquesta xifra⁴².

Malgrat les al·legacions presentades tot seguit pel constructor, i quasi un any després desestimades per l'Ajuntament⁴³, ja en el mes d'agost de 1925, una nova empresa constructora havia iniciat les obres de reparació i les posteriors d'acabament de l'edifici escolar, atès que una segona subhasta havia tingut lloc poc abans, el dia 25 de juny de 1925, quasi en les mateixes condicions que la primera, atorgant-se l'adjudicació a la societat "Pujadas y Jorba", de Barcelona⁴⁴. Es pot dir, doncs, que a partir de la segona meitat de 1925 es reanuden les obres del Grup Escolar, paralitzades des de 1912, fins al seu acabament total, per les quals se li concedia a l'empresa constructora, el maig de 1927, una pròrroga d'un any, si bé la recepció definitiva de l'edifici no es faria fins a finals de 1929⁴⁵.

A la vegada que s'havien emprès de nou les obres del Grup Escolar, en el si del consistori municipal era cada cop més sol·licitada la creació d'un Institut General i Tècnic, per a la consecució del qual es demanava el suport dels pobles de les comarques de Manresa, Solsona i Berga, els quals en sortirien beneficiats amb l'obtenció de l'esmentat centre⁴⁶. Així s'arribà, per part de la comissió municipal permanent, a facultar el mes d'abril de 1926 a l'alcalde Josep Rosal i Esteve, que havia succeït Ricard Cuscó, perquè nomenés una comissió per tal que es traslladés a Barcelona i a Madrid, si fos necessari, a fi d'aconseguir la creació de l'Institut⁴⁷.

Mes el que realment fou decisiu per poder comptar amb el desitjat centre fou la visita que el rei Alfonso XIII realitzà a Manresa el dia 19 d'octubre de 1926, ja que en el transcurs de la seva estada a la ciutat se l'invità a veure l'edifici del Grup Escolar, les obres del qual es trobaven ja molt avançades, fins al punt que l'alcalde pogué oferir al monarca part de l'edifici per a la instal·lació del sol·licitat

Estat de deteriorament en què es trobava l'obra abans no es reanudessin les obres de construcció a partir de la segona meitat del 1925. (AHCM / Col·lecció de fotografies).

Institut. La visita del rei tingué immediatament l'efecte desitjat, atès que només tres dies més tard, un Consell de ministres, presidit per Alfonso XIII i celebrat a Barcelona, acordava la concessió d'un Institut a Manresa⁴⁸, si bé el R. Decret de la seva creació no seria signat pel monarca fins quasi a mitjan de l'any següent, el dia 30 de maig de 1927⁴⁹.

Com a resultat d'haver-se per fi obtinguda la concessió de l'Institut, i deixant de banda el contenciós administratiu en què havien derivat les discrepàncies i acusacions mútues entre el Municipi i el primer contractista de les obres del Grup Escolar, Manuel Oromí, contenciós que es resolgué finalment més tard a favor de la ciutat, el nou edifici escolar s'anava acabant per moments per part de la ja esmentada societat "Pujadas y Jorba", tot i que les dificultats econòmiques seguïen planant sobre l'erari municipal. Així, per exemple, ja a primers de 1927, l'interventor dels fons de l'Ajuntament alertava a la comissió local d'Hisenda que s'estaven esgotant els recursos destinats a les obres d'acabament del Grup Escolar, i que calia que s'adoptessin les mesures pertinents que permetessin acabar-lo en el temps degut per instal·lar-hi l'Institut de 2a. Ensenyança⁵⁰.

Així no és d'estranyar que en la sessió plenària del consistori de 24 de

març del mateix 1927, en aprovar el pressupost extraordinari, l'Ajuntament decidí l'emissió de títols de Deute Municipal per un import total de 500.000 ptes. per be d'acabar les obres del Grup Escolar i altres reformes de la ciutat.

Per la seva part, el ministre d'Instrucció Pública incloïa en el seu pressupost una partida destinada a la creació i finançament, a partir de l'octubre, de l'Institut de Manresa, i així ho comunicava el març a l'Ajuntament⁵¹, advertint-lo, però, de les obligacions prèvies que havia de contreure abans que el rei signés el corresponent R. Decret de creació de l'Institut.

Aquestes obligacions eren, essencialment, les següents. En primer lloc, l'Ajuntament havia de fer lliurament oficial al representant del ministeri d'Instrucció Pública de l'edifici corresponent, comprometent-se a sufragar totes les despeses derivades de la seva reparació i conservació. Segonament, l'Ajuntament havia de proporcionar el mobiliari de les aules i restants dependències, així com el material científic necessari per a la docència. Igualment, l'Ajuntament hauria de contribuir amb una quantitat anual no inferior a les tres mil pessetes per a l'adquisició de llibres destinats a la biblioteca de l'Institut, i, en el cas que quedés algun local sobrant després d'instal·lats tots els serveis propis del

centre, l'Ajuntament no podria disposar del dit local sense l'autorització del ministeri. I finalment, quedava obligat a facilitar a l'Institut el solar necessari per a un camp d'esports⁵².

Conegudes aquestes condicions, l'Ajuntament, a la recíproca, acordava elevar per a la seva aprovació per part del ministeri d'Instrucció Pública uns punts addicionals a les obligacions imposades pel Ministeri. Aquests punts eren, fonamentalment, els següents. Respecte al lliurament oficial de l'edifici al Ministeri aquest es concretaria únicament a la part ocupada per l'Institut, quedant a disposició de l'Ajuntament l'ala esquerra de l'edifici del Grup Escolar per destinar-la a escoles nacionals o municipals i gimnàs. I en el cas que s'arribés a suprimir l'Institut, deixaria d'ésser l'edifici dependència del Ministeri i sí de l'Ajuntament. Quant a la planta baixa del cos central de l'edifici, aquesta es reservaria per a la instal·lació d'una Biblioteca per part de la Diputació⁵³.

Finalment, culminades totes aquestes negociacions per ambdues parts –Ministeri i Ajuntament– i publicat ja el R. Decret de creació de l'Institut, només calia, amb la inauguració del nou centre de 2on Ensenyament, posar d'una vegada en funcionament l'edifici del Grup Escolar, que tants esculls havia hagut de superar des de la col·locació de la primera pedra l'any 1908. Tot i així, l'Ajuntament, a l'hora d'invitar les forces vives i benestants de la ciutat a l'acte inaugural de l'Institut, fet que tingué lloc el dia 8 d'octubre de 1927, aprofitava l'ocasió per demanar la seva col·laboració econòmica, atès que el Municipi preveia ja les moltes despeses que el funcionament i conservació del nou centre docent hauria de reportar a l'erari municipal, tenint en compte les citades obligacions imposades pel Ministeri quant al manteniment de la part del Grup Escolar destinat a l'Institut⁵⁴.

Notes:

1. Arxiu Ajuntament de Manresa (A.A.M.) A.M., Ses. 21.05.1906.
- Vid. també: Arxiu Històric Comarcal de Manresa (A.H.C.M.) Lligall Esc. 31. "Insti-

Visita al Grup Escolar del rei Alfons XIII acompanyat de l'alcalde Josep Rosal i Esteve, el 19 d'octubre de 1926. (AHCM / Col·lecció de fotografies).

- tut de 2a. Ensenyança (i Grup Escolar)". "Resum de construcció del Grup Escolar. Ajuntament de Manresa". Informe elaborat pel Cap de la Secció de Foment i Estadística, Joan Balet, datat el 10 de març de 1923.
2. A.A.M., A.M. Ses. 19.06.1907.
3. A.H.C.M. Lligall Esc. 31. "Proyecto de Grupo Escolar para la Ciudad de Manresa".
4. A.A.M., A.M. Ses. 30.07.1907 A.C.M.A. Lligall Esc. 31 "Resumen..."
5. A.A.M., A.M. Ses. 22.04.1908.
6. A.A.M., Ibidem.
7. A.A.M., Ibidem.
8. Vid. nota 22.
9. Vid. nota 21.
10. Vid. *Gaceta de Madrid*, 3.06.1908. També A.H.C.M. Lligall Esc. 31. "Resumen..."
11. A.A.M., A.M. Ses. 20.05.1908.
12. Vid. *El Pla de Bages*, 9.07.1908.
13. A.A.M., A.M. Ses. 16.09.1908.
14. A.H.C.M. Lligall Esc. 31. Plànol sobre el projectat Grup Escolar a la confluència dels carrers Saclosa-Carrió.
15. A.H.C.M. Lligall Esc. 31. "Resumen..."
16. A.A.M., A.M. Ses. 16.12.1908 i 26.05.1909.
17. A.A.M., A.M. Ses. 13.07.1909.
18. A.A.M., A.M. Ses. 14.10 i 8.11.1909.
19. A.A.M., A.M. Ses. 19.01.1910.
20. A.A.M., A.M. Ses. 22.06.1910.
21. A.A.M., A.M. Ses. 14.12.1910.
22. A.A.M., A.M. Ses. 1.02.1911.
23. A.A.M., A.M. Ses. 22.02.1911.
24. A.H.C.M. Lligall Esc. 31. "Resumen..."
25. A.A.M., A.M. Ses. 3.06 i 10.06.1912.
26. A.A.M., A.M. Ses. 24.06 i 4.09.1912.
27. A.A.M., A.M. Ses. 2.12.1912 i 31.03.1913.
28. A.A.M., A.M. Ses. 19.05.1913.
29. A.A.M., A.M. Ses. 2.06, 20.10.1915 i 17.05.1916.
30. A.A.M., A.M. Ses. 27.06.1917.
31. A.H.C.M. Lligall Esc. 31. "Resumen..."

32. A.A.M., A.M. Ses. 2.02.1921.
33. A.A.M., Ibidem.
34. A.A.M., A.M. Ses. 16.02 i 16.03.1921.
35. A.H.C.M. Lligall Esc. 31. "Resumen..."
36. A.A.M., A.M. Ses. 6.02, 2.05 i 30.06.1923.
- Vid. també: Camprubí i Plans, Josep: *Una revolució a Manresa. 100 anys de llum elèctrica, 1894-1994*, Manresa, 1996, pp. 172-79.
37. A.A.M., A.M. Ses. 14.11.1923.
38. A.A.M., A.M. Ses. 9.12.1914; 10.03.1915; 2.06.1915; 17.05.1916 i 15.02.1921.
- A.A.M., Acta Comissió Municipal Permanent (A.C.M.P.) Ses. 11.06.1924.
39. A.A.M., A.M. Ses. 31.12.1924.
40. A.A.M., A.M. Ses. 17.06.1924.
41. A.A.M., A.M. Ses. 6.11.1924.
42. A.A.M., A.M. Ses. 10.06.1925.
43. A.A.M., A.M. Ses. 5.05.1926.
44. A.A.M., A.M. Ses. 6.07.1925 i A.C.M.P. Ses. 25.11.1925.
45. A.A.M., A.M. Ses. 1.11.1929.
46. A.A.M., A.M. Ses. 15.01.1926.
47. A.A.M., A.C.M.P. Ses. 28.04.1926.
48. Vid. ressenya de la visita d'Alfonso XIII a Manresa, a *El Pla de Bages*, 19.10. i 22.10.1926. *Diario de Avisos*, 20.10 i 21.10.1926. *Pàtria*, 20.10 i 22.10.1926.
49. Vid. *Gaceta de Madrid*, 31.05.1927.
50. A.A.M., A.C.M.P. Ses. 5.01.1927.
51. A.A.M., Ibidem. Ses. 16.03.1927.
52. A.A.M., A.M. Ses. 24.03.1927.
53. A.A.M., A.C.M.P. Ses. 26.03.1927.
54. A.A.M., A.C.M.P. Ses. 7.09.1927.

Ignasi Bajona Oliveras

Doctor en Filologia Romànica.

Ha estat Catedràtic de Llengua i Literatura a l'Institut Lluís de Peguera i Inspector d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya